

รายงานผลการประชุมคณะกรรมการมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

สมัยสามัญ ครั้งที่ 66

ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

วันที่ 28 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม 2559

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ขอสรุปผลการประชุมโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การสัมมนาเรื่องใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาได้ตระหนักถึงประโยชน์ในการนำระบบใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ จึงได้จัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ โดยองค์การระหว่างประเทศได้มีการจัดทำคำแนะนำและแนวทางสำหรับใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ePhyto โดยสำนักงานอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (IPPC) และ guideline CAC/GL38-2001 เกี่ยวกับการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ โดย Codex ส่วนองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ยังไม่ได้มีการจัดทำ guideline ในเรื่องของใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์แต่ได้มีการหารือเกี่ยวกับนี้ นอกจากนี้ มีการศึกษาการใช้ระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ในเคนยา ฟิลิปปินส์ และเนเธอร์แลนด์ พบว่ามีประโยชน์ในการช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้า ลดต้นทุนในการทำธุรกิจ และลดปัญหาการปลอมแปลงเอกสารใบรับรอง โดยประเทศเหล่านี้มีการนำเอาระบบใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ระหว่างกัน เช่น ฟิลิปปินส์ได้มีการทำ Pilot Project ในเรื่องของใบรับรองสุขอนามัยอิเล็กทรอนิกส์กับออสเตรเลียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เนเธอร์แลนด์มีการใช้ระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์กับจีน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ชิลี เคนยา และเกาหลีใต้ และอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์กับ โคลัมเบีย ฮังการี อินโดนีเซีย มาเลเซีย เปรู ฟิลิปปินส์ รัสเซีย แอฟริกาใต้ ไทย และตุรกี

2. การประชุมอย่างไม่เป็นทางการ ที่ประชุมได้หารือที่ประชุมได้หารือเรื่องมาตรฐานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS-Related Private Standards) โดยพิจารณาถ้อยคำที่เสนอโดยนอร์เวย์และบราซิลภายใต้หัวข้อข้อเสนอแนะ (recommendations) ที่ปรากฏในย่อหน้าที่ 14.20 ของรายงานการทบทวนความตกลงสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ครั้งที่ 4 ซึ่งยังคงไม่สามารถหาฉันทามติจากที่ประชุมได้ จึงจึงได้เสนอข้อความใหม่ ดังนี้ “Without prejudice to the different views of Members regarding the scope of the SPS Agreement, the Committee will hold information sessions to discuss any concrete problem and/or the effects on international trade of SPS-related private standards.” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลายประเทศ เช่น ชิลี อียิปต์ บราซิล และอาร์เจนตินา แต่สหรัฐอเมริกายังคงไม่เห็นด้วยและยืนยันท่าทีไม่ให้นำเรื่องมาตรฐานเอกชนมาหารือภายใต้กรอบ SPS/WTO เรื่องนี้จึงยังคงเป็นประเด็นค้างที่ไม่สามารถหาข้อยุติจากที่ประชุมได้

3. การประชุมคณะกรรมการ SPS สมัยสามัญ ครั้งที่ 66 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

3.1 การรายงานสถานะล่าสุดของกฎระเบียบของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

3.1.1 กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยอาหารของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกา รายงานสถานะของกฎระเบียบ 2 ฉบับ ได้แก่ (1) กฎระเบียบเรื่องสุขอนามัยในการขนส่งสินค้าอาหารคนและ

อาหารสัตว์ (Sanitary Transportation of Human and Animal Food) กล่าวถึงหลักเกณฑ์กระบวนการขนส่งสินค้าอาหารภายใต้หลักปฏิบัติด้านสุขอนามัยในการขนส่ง กฎระเบียบดังกล่าวบังคับใช้กับทั้งบริษัทที่ขนส่งอาหารภายในประเทศและการขนส่งอาหารที่ส่งเข้ามายังสหรัฐฯ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน 2559 (2) กฎระเบียบว่าด้วยการป้องกันการเจือปนอาหาร (Mitigation Strategies to Protect Food Against International Adulteration) กล่าวถึงมาตรการการป้องกันการปลอมปนและปนเปื้อนในอาหารที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ กฎระเบียบดังกล่าวบังคับใช้กับทั้งอาหารในประเทศและอาหารที่ส่งเข้ามายังสหรัฐฯ โดยจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2559

3.1.2 กฎระเบียบสุขภาพสัตว์ฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป สหภาพยุโรปได้ออกกฎระเบียบ Regulation (EU) No. 2016/429 on transmissible animal diseases เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2559 เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ บังคับใช้กับทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดมาจากสัตว์ ทั้งนี้กฎระเบียบฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน 2564 เป็นต้นไป

3.2 การเสนอข้อกังวลทางการค้าระหว่างประเทศ (Specific Trade Concerns: STCs)

3.2.1 ข้อกังวลทางการค้าที่อาจมีผลกระทบต่อประเทศไทย ดังนี้

- ข้อกังวลต่อระเบียบเรื่องสารกำจัดศัตรูพืชที่จัดว่าเป็นสารขัดขวางการทำงานของต่อมไร้ท่อ (Endocrine Disruptor) ของสหภาพยุโรป อาร์เจนตินา จีน สหรัฐอเมริกา พร้อมด้วยประเทศสมาชิกอื่นกว่า 20 ประเทศ ได้แสดงความกังวลต่อกฎระเบียบ Regulation (EC) 1107/2009 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการจำแนกสารที่ขัดขวางการทำงานของต่อมไร้ท่อ ซึ่งใช้หลักเกณฑ์ hazard cut-off criteria คือหากสารตัวใดมีฤทธิ์ต่อการทำงานของต่อมไร้ท่อก็จะห้ามไม่ให้มีการขึ้นทะเบียนและใช้ในสหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกได้เรียกร้องให้สหภาพยุโรปเปลี่ยนมาใช้หลักเกณฑ์ risk-based approach โดยการประเมินความเสี่ยงแทนหลักเกณฑ์เดิม เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2559 สหภาพยุโรปแจ้งเวียนร่างประกาศฉบับใหม่ เพื่อแก้ไขหลักเกณฑ์การจำแนกของสารของ Regulation (EC) 1107/2009 พร้อมทั้งแจ้งว่าร่างกฎระเบียบฉบับใหม่ได้นำเอาหลักเกณฑ์ในเรื่องของ hazard, exposure และ risk มาประกอบการพิจารณาจำแนกสารที่จัดว่าเป็นสารยับยั้งการทำงานของต่อมไร้ท่อ อย่่างไรก็ดี ประเทศสมาชิก เห็นว่าร่างกฎระเบียบฉบับใหม่ยังคงไม่มีความชัดเจนและอิงอยู่บนหลักเกณฑ์ hazard-based approach เป็นหลัก พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีการจัด informal session เพื่อให้สหภาพยุโรปให้ข้อมูลเพิ่มเติม ชี้แจงและตอบข้อซักถามของประเทศสมาชิกที่มีต่อกฎระเบียบฉบับนี้

- ข้อกังวลต่อกฎระเบียบของสหรัฐอเมริกาเรื่องการตรวจสอบปลาและผลิตภัณฑ์ปลาในตระกูล Siluriformes จีนและเวียดนามแสดงข้อกังวลว่า การกำหนดวิธีการตรวจสอบปลาและผลิตภัณฑ์ปลาในตระกูล Siluriformes ให้เทียบเท่ากระบวนการตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์และสัตว์ปีกของสหรัฐอเมริกาเป็นการกีดกันทางการค้าและไทยได้กล่าวถ้อยแถลงสนับสนุนจีนและเวียดนามเนื่องจากเป็นมาตรการที่เข้มงวดเกินความจำเป็นและขัดต่อความตกลงสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนหลักการประเมินความเสี่ยงและไม่มีหลักการทางวิทยาศาสตร์สนับสนุนการกำหนดมาตรการ พร้อมทั้งเรียกร้องให้สหรัฐฯ ยกเลิกการบังคับใช้กฎระเบียบนี้

3.2.2 ข้อกังวลทางการค้าเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญ ดังนี้

- สหภาพยุโรปแสดงข้อกังวลต่อมาตรการของประเทศคู่ค้าต่างๆ ที่มีมาตรการในการระงับการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคจากสหภาพยุโรป เนื่องจากความเสี่ยงของโรค BSE โดยขอให้ยกเลิกมาตรการดังกล่าว

- สหภาพยุโรปแสดงความกังวลต่อมาตรการของจีนในการระงับการนำเข้าสัตว์ปีก เนื่องจากการระบาดของไข้หวัดนก โดยเป็นการระงับการนำเข้าแบบทั้งประเทศ ซึ่งสหภาพยุโรปขอให้จีนพิจารณาในเรื่องของเขตปลอดโรค

- สหรัฐอเมริกาแสดงข้อกังวลต่อการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีความโปร่งใสของมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชของจีน โดยไม่แจ้งเวียนกฎระเบียบต่อองค์การการค้าโลกหลายฉบับ เช่น กฎหมายความปลอดภัยอาหาร โดยมีออสเตรเลีย สหภาพยุโรปและนิวซีแลนด์ กล่าวสนับสนุนสหรัฐอเมริกา

3.3 การแจ้งสถานะปลอดโรคระบาดภายใต้มาตรการความโปร่งใสของความตกลง SPS

- สหรัฐอเมริการายงานสถานการณ์ปลอดโรคไข้หวัดนกในประเทศ จึงขอเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกยกเลิกมาตรการระงับการนำเข้าสัตว์ปีก

- บราซิลรายงานสถานการณ์ปลอดโรคอหิวาต์สุกรในเมืองหลวงและ 14 รัฐของบราซิล

4. การหารือทวิภาคีกับประเทศคู่ค้า

4.1 การหารือทวิภาคีกับตุรกี ผู้แทนไทยขอหารือกับผู้แทนตุรกีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการนำเข้าสินค้าอาหารที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน GMO โดยตุรกีกำหนดให้มีการตรวจสอบสินค้าไทยในอัตราร้อยละ 100 ในสินค้าแป้งข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพด ถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง มะละกอและผลิตภัณฑ์จากมะละกอ และตรวจสอบในอัตราร้อยละ 50 ในสินค้าข้าว แป้ง และเส้นก๋วยเตี๋ยวที่ทำจากข้าว ทั้งนี้ผู้แทนไทยได้แจ้งให้ผู้แทนตุรกีทราบว่าไทยมีกฎหมายห้ามการปลูกพืช GMO โดยกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานกำกับดูแล ควบคุมและตรวจสอบ และจากการสำรวจติดตามเผ่าละวังพบว่าไทยไม่มีการปลูกพืช GMO ผู้แทนตุรกีแจ้งว่าไทยสามารถทำหนังสือทางการชี้แจงตุรกีพร้อมทั้งข้อมูลสนับสนุนว่าไทยปลอดจากพืช GMO รวมถึงข้อมูลระบบการควบคุมกำกับดูแลส่งให้หน่วยงานตุรกีพิจารณาผ่านทางหน่วยงาน SPS Enquiry Point ของตุรกี และในเบื้องต้นหากมีใบรับรองปลอด GMO แนบไปกับสินค้าก็จะได้รับการผ่อนผันลดอัตราการตรวจที่ด่านนำเข้าลงครึ่งหนึ่งจากอัตราการตรวจสอบที่กำหนดข้างต้น จากนั้นผู้แทนตุรกีกล่าวประชาสัมพันธ์ขอเปิดตลาดสินค้าลูกเกต (dried grape) และสอบถามถึงหลักเกณฑ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบการนำเข้าสินค้าดังกล่าว ผู้แทนไทยรับจะประสานสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อสอบถามหลักเกณฑ์และจะแจ้งให้ทราบต่อไป

4.2 การหารือทวิภาคีกับไต้หวัน ผู้แทนไต้หวันขอหารือเพื่อสอบถามความคืบหน้าในการขอส่งออกเมล็ดพันธุ์มะละกอมายังไทย ผู้แทนไทยชี้แจงว่ากรมวิชาการเกษตรได้ส่งรายชื่อศัตรูพืชกักกันให้ไต้หวันพิจารณาเพื่อยืนยันรายชื่อศัตรูพืชกักกันรวมทั้งเสนอมาตรการจัดการศัตรูพืชกักกันดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม 2559 นอกจากนี้ ผู้แทนไทยหารือเกี่ยวกับการขอให้ตัดประเทศไทยออกจากเขตแพร่กระจายศัตรูพืช 5 ชนิดเนื่องจากไม่พบศัตรูพืชดังกล่าวในประเทศไทย ผู้แทนไต้หวันแจ้งว่าหน่วยงาน BAPHIQ ของ

ไต้หวันมีหนังสือลงวันที่ 10 มีนาคม ๒๕๕๙ แจ้งกรมวิชาการเกษตรว่า หากไทยประสงค์ชี้แจงสถานภาพปลอดศัตรูพืชขอให้ดำเนินการตามมาตรฐาน ISPM No. 4 และ Procedure for recognition of pest free areas ซึ่งจะต้องมีข้อมูลการสำรวจเชื้อรา แบคทีเรีย และไส้เดือนฝอยเป็นระยะเวลา 5 ปี ดั้ว 3 ปี ผู้แทนไทยให้ข้อมูลว่า IPPC ได้ยอมรับสถานภาพปลอดศัตรูพืชดังกล่าวของไทยแล้ว แต่ผู้แทนไต้หวันแจ้งว่าไต้หวันไม่ได้เป็นสมาชิก IPPC จึงขอให้ไทยจัดส่งข้อมูลข้างต้นให้ไต้หวันพิจารณาโดยตรง

4.3 การหารือทวิภาคีกับประเทศออสเตรเลีย ผู้แทนออสเตรเลียขอหารือเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการนำเข้าอาหารที่มีความเสี่ยงจากโรควัวบ้าในกลุ่มประเทศหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากโรควัวบ้า น้อยมาก หรือกลุ่มที่ 1 ภายใต้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่แก้ไขใหม่ ผู้แทนไทยชี้แจงว่าได้แจ้งเวียนประกาศฯ ฉบับใหม่ต่อองค์การการค้าโลกไปเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2559 และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2559 สำคัญที่ปรับแก้มี ๒ ประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับ OIE คือ (1) ยกเลิกเงื่อนไขการทำสลบในโคจากประเทศในกลุ่มที่ 1 ที่เดิมกำหนดเงื่อนไขว่าโคต้องทำให้สลบ (stunning process) ก่อนฆ่าโดยไม่ใช้วิธีการอัดอากาศหรือแก๊สเข้าไปในสมองหรือการเจาะสมอง หรือวิธีอื่นที่ทำให้สมองหรือไขสันหลังฉีกขาด และกระจาย (2) ยกเลิกการห้ามนำเข้าเนื้อเยื่อที่มีความเสี่ยง ได้แก่ ต่อมทอนซิล ลำไส้เล็กส่วนปลาย สมอง ลูกตา ไขสันหลัง กะโหลก กระดูกสันหลัง และเนื้อจากส่วนที่ติดกะโหลกและกระดูกสันหลัง จากประเทศกลุ่มที่ 1

4.4 การหารือทวิภาคีกับแคนาดา ผู้แทนแคนาดาขอหารือเพื่อสอบถามความคืบหน้าการขอเปิดตลาดเนื้อสุกร โดยทางแคนาดาได้จัดส่งข้อมูล Ractopamine free farm programme ให้กรมปศุสัตว์พิจารณา ผู้แทนไทยแจ้งว่ากรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบกลับแคนาดาอย่างเป็นทางการต่อไป

4.5 การหารือทวิภาคีกับสหภาพยุโรป ผู้แทนจากฝ่ายเกษตร ประมง มาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชภายใต้คณะกรรมาธิการยุโรป ขอหารือเพื่อสอบถามผู้แทนไทยใน 3 ประเด็น (1) ความชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการนำเข้า T-bone steaks จากประเทศกลุ่มที่ 1 ซึ่งผู้แทนไทยชี้แจงว่าไทยปรับแก้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ให้สอดคล้องกับ OIE แล้ว ดังนั้นจึงอนุญาตให้นำเข้า T-bone steaks จากประเทศกลุ่มที่ 1 ได้ (ยกเว้นฝรั่งเศสซึ่งถูกจัดให้เป็นประเทศกลุ่มที่ 2 ตามประกาศฯ ที่มีการแก้ไข) อย่างไรก็ตามการนำเข้าต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองแหล่งผลิตสัตว์หรือซากสัตว์จากกรมปศุสัตว์และผู้นำเข้าต้องมีหลักฐานหรือหนังสือรับรองจากกรมปศุสัตว์เพื่อใช้แสดงต่อด่านอาหารและยาหรือด่านกักกันสัตว์ (2) ความคืบหน้าของแผนการตรวจสัตว์ปีก และการขอเปิดตลาดในสินค้ากลุ่มเนื้อสัตว์และปศุสัตว์ ซึ่งผู้แทนไทยได้ให้ข้อมูลความคืบหน้าที่ได้รับจากกรมปศุสัตว์แก่ผู้แทนสหภาพยุโรป และ (3) ความชัดเจนว่าต้องยื่นเอกสารเพื่อขอนำเข้าเนื้อโคสดและผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคอีกครั้งหรือไม่ภายหลังที่ไทยปรับแก้หลักเกณฑ์การนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อโคจากประเทศกลุ่มที่ 1 ให้สอดคล้องกับ OIE ซึ่งผู้แทนไทยรับจะประสานกรมปศุสัตว์ถึงความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวและแจ้งผู้แทนสหภาพยุโรปทราบต่อไป

ข้อคิดเห็นของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

เนื่องจากผลการประชุมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับภาระดำเนินงานของกรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงเห็นควรแจ้งผลการประชุมให้หน่วยงานข้างต้นทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ที่มา กองนโยบายมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ